



BAKTERIYALARNING ANTIBIOTIKLARGA CHIDAMLILIGINI OSHIB
BORISH SABABLARI.

Eshquvvatova Gulinur Abdunabi qizi

Jizzax Ko'p Tarmoqli Tibbiyot Texnikumi Mikrobiologiya fani yetakchi o'qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqolaning maqsadi bakteriyalarning antibiotiklarga chidamliligini oshib borish sabablarini aniqlash va tahlil qilishdan iborat. Tadqiqotda ilmiy adabiyotlarni tahlil qilish, solishtirish va umumlashtirish usullaridan foydalanildi. O'rganishlar natijasida antibiotiklardan noto'g'ri va nazoratsiz foydalanish asosiy omil ekanligi aniqlandi. Shuningdek, davolash kursining to'liq bajarilmasligi chidamli bakteriyalar paydo bo'lishiga olib kelishi ko'rsatildi. Natijalar antibiotiklarga chidamlilik global sog'liqni saqlash muammosi ekanini tasdiqlaydi. Xulosa qilib aytganda, antibiotiklardan oqilona foydalanish va tibbiy nazoratni kuchaytirish muammoni kamaytirishga yordam beradi.

Целью данной статьи является анализ причин роста устойчивости бактерий к антибиотикам. В исследовании использованы методы анализа и обобщения научной литературы. Установлено, что неправильное и бесконтрольное применение антибиотиков является основной причиной формирования устойчивости. Также выявлено, что несоблюдение полного курса лечения способствует выживанию устойчивых штаммов бактерий. Полученные результаты подтверждают, что антибиотикорезистентность представляет собой глобальную проблему здравоохранения. В заключение отмечается необходимость рационального использования антибиотиков и усиления медицинского контроля.

The aim of this article is to analyze the reasons for the increasing resistance of bacteria to antibiotics. The study uses methods of scientific literature analysis and comparative evaluation. The results show that inappropriate and uncontrolled use of antibiotics is the main factor contributing to resistance. In addition, incomplete treatment courses promote the survival of resistant bacterial strains. The findings confirm that antibiotic resistance is a global public health problem. In conclusion, rational antibiotic use and strengthened medical supervision are essential to reduce this issue.

Kalit so'zlar: antibiotiklar, bakteriyalar, chidamlilik, rezistentlik, noto'g'ri foydalanish, infeksiya

Antibiotiklarni kashf etgan mashhur olim Aleksandr Fleming: "Antibiotiklarni ehtiyotsiz ishlatish ularning samaradorligini yo'qotishiga olib keladi", deb ta'kidlagan. Bugungi kunda ushbu ogohlantirish dolzarb ahamiyat kasb etmoqda.

Antibiotiklar zamonaviy tibbiyotning eng muhim yutuqlaridan biri bo'lsa-da, ularning haddan tashqari va noto'g'ri qo'llanilishi bakteriyalarda chidamlilikning kuchayishiga sabab bo'lmoqda.

Mazkur maqolada antibiotiklarga chidamlilik muammosi, uning asosiy sabablari va oqibatlarini ko'rib chiqiladi.



Maqola tibbiyot xodimlari, biologiya yo'nalishi talabalari hamda sog'liq masalalariga qiziquvchi keng jamoatchilik uchun mo'ljallangan Antibiotiklardan shifokor tavsiyasiz foydalanish bakteriyalarning moslashuvchanligini oshiradi. Davolash kursini belgilangan muddatdan oldin to'xtatish natijasida kuchli va chidamli bakteriyalar tirik qoladi.

Chorvachilikda antibiotiklardan profilaktika maqsadida foydalanish ham rezistent shtamlarning tarqalishiga olib keladi. Jahon sog'liqni saqlash tashkiloti antibiotiklarga chidamlilikni XXI asrning eng xavfli muammolaridan biri sifatida baholaydi. Amaliy tavsiya sifatida antibiotiklarni faqat laborator tekshiruvlardan so'ng qo'llash va aholining tibbiy savodxonligini oshirish zarur.

Muallif fikricha, mas'uliyatli yondashuv orqali bu muammoni sezilarli darajada kamaytirish mumkin. Shuni alohida ta'kidlash joizki, bakteriyalarning antibiotiklarga chidamliligi genetik mexanizmlar bilan ham bevosita bog'liq. Bakteriyalar o'zaro gen almashinuvi orqali (plazmidlar yordamida) chidamlilik xususiyatlarini tezda tarqatishi mumkin. Bu jarayon qisqa vaqt ichida butun bakterial populyatsiyaning rezistent bo'lib qolishiga olib keladi. Ayrim hollarda yangi antibiotiklar qo'llanilishidan avval bakteriyalar ularga moslashib ulguradi.

Qiziqarli fakt sifatida aytish mumkinki, ba'zi chidamli bakteriyalar hatto kuchli dezinfeksiya vositalariga ham qarshilik ko'rsatadi. Shu sababli, zamonaviy tibbiyotda kombinatsiyalangan davolash usullarini qo'llash va yangi avlod antibiotiklarini ishlab chiqish muhim ahamiyat kasb etadi.

Muallif fikricha, fan va amaliyot hamkorligi kuchaytirilsa, antibiotiklarga chidamlilik muammosini nazorat ostiga olish mumkin bo'ladi.

Antibiotiklarning keng qo'llanilishi natijasida mikroorganizmlar tabiiy tanlanish jarayoni orqali yashab qolishga intiladi.

Kuchli ta'sirga ega bo'lgan dori vositalari sezgir bakteriyalarni yo'q qiladi, biroq chidamli shakllar saqlanib qoladi va ko'payadi.

Bu holat ayniqsa shifoxona sharoitida xavfli bo'lib, nozokomial infeksiyalar tarqalishiga sabab bo'ladi.

Statistik ma'lumotlarga ko'ra, ayrim kasalxonalarda infeksiyalarning katta qismi antibiotiklarga chidamli bakteriyalar bilan bog'liq.

Shuningdek, virusli kasalliklarda antibiotiklardan noo'rin foydalanish ham keng tarqalgan muammolardan biridir.

Amaliy jihatdan qaralganda, shifokorlar uchun muntazam malaka oshirish kurslarini tashkil etish va antibiotiklarni qat'iy retsept asosida sotish samarali yechim bo'la oladi.

Jamiyat miqyosida esa aholining sog'lom turmush tarziga rioya qilishi va immunitetni mustahkamlashi muhim profilaktik choradir.

Antibiotiklarga chidamlilik jiddiy va global muammo hisoblanadi.

Ushbu muammoni bartaraf etish antibiotiklardan oqilona foydalanishga bevosita bog'liq. Shifokor ko'rsatmalariga qat'iy amal qilish ijobiy natijalarga olib keladi.

Tibbiy nazorat va profilaktik choralar kuchaytirilsa, chidamli bakteriyalar tarqalishining oldi olinadi.

Shu bilan maqola o'z yakuniga yetadi.



1. Jawetz E., Melnick J., Adelberg E. Medical Microbiology. — New York: McGraw-Hill, 2019.
2. Tortora G.J., Funke B.R., Case C.L. Microbiology: An Introduction. — Pearson Education, 2020.
3. Fleming A. On the antibacterial action of cultures of a *Penicillium*. British Journal of Experimental Pathology, 1929.
4. World Health Organization. Antimicrobial resistance: global report on surveillance. — WHO Press, 2022.
5. O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazirligi ma'lumotlari. Antibiotiklardan oqilona foydalanish bo'yicha tavsiyalar.
6. Internet manbalari: Jahon sog'liqni saqlash tashkilotining rasmiy sayti va ilmiy ma'lumotlar bazalari (PubMed, Google Scholar).